

Gustava Kielland.

(Af L. D.)

Den Gren af Kiellandsfamilien, til hvilken afdøde Fru Gustava Kielland (født Blom) hørte, har ligesiden Det norske Missionssekselskabs Stiftelse været nøie knyttet til samme. Det fromme Firløverblad: Præsterne Gabriel og Theodor Kielland, samt Postmester Casper Kielland og hans Broder Bogtrykkeren*) havde sammen med John Hougvaldstad en meget væsentlig Indflydelse paa Missionssekselskabets Stiftelse og igjennem dets Grundlæggelse ogsaa paa dets videre Udvikling, og denne varme Missionssekselskabs har forplantet sig til Børn, og forunderligt nok ogsaa været tilstede hos deres Svigerbørn. Ikke mindre end 2 af Theodor Kiellands Sønner har for kortere eller længere Tid staaet direkte i Missionens Tjeneste, og Provst Hauge var, som bekendt, Sekselskabets første Sekretær. Hvilken Betydning denne Stilling havde for vor Mission, vil enhver kunne forstaa. Har Sekretærens Stilling i Missionssekselskabet altid hørt til de vanskeligste og mest ansvarfulde, saa maatte dette selvfølgelig ikke mindst være Tilfældet med den første Sekretær. Dertil kom jo, at hans Stilling medførte, at han ved Besøg af de forskjellige udenlandske Missionssekselskaber i England og Tydskland erhvervede sig et saa grundigt Kendskab til Missionssekselskabet, som formentlig ganske saa lidde inde med. Og Fru Kiellands anden Svigersøn, Sognepræst Winsnes i Vier, fortjener nok en meget høi Plads blandt de bedste Missionsvenner i vort Land. Midt i denne Kreds er det da, vi træffer Fru Kielland som Sognepræst Gabriel Kiellands Hustru og som en Præstefru, der opfylder sit Missionskald ikke alene ved at gjøre Præstegaarden til et tiltrækkende og gjæstfrit Opholdssted for Missionsvenner, men ved at grundlægge en Virksomhed, der mere end nogen anden har været en Støtte for Det norske Missionssekselskab og givet det den glædelige Fremvæxt, som vi er Vidner til. Hun stiftede nemlig som Præstefru i Lyngdal den første Kvindemissionsforening i vort Land. Men dette Faktum staaer der ikke alene; det hænger nøie sammen med en kristelig Livsudvikling og en kristelig Personlighed, der ikke er ganske almindelig. Allerede fra sin spædste Barndom af havde Fru Kielland følt Guds Aands Dragelse og Arbeide; men ligesom disse var dunkle og uklare for hende selv, saaledes var der heller ingen blandt hendes Omgivelser, der kunde klargjøre dem for hende. Hendes Barndom og Ungdom tilhørte Rationalismens tørre, stive, kolde Pligttid. Hun var derfor henvist til

*) End den Dag idag trykkes Norsk Missionssekselskabets Tidende paa L. C. Kiellands Bogtrykkeri.



ved eget Arbejde at forsøge Skyldbevidstheden tilfredsstillet og ved egen Kraft at forsøge at opfylde Guds Krav gennem hans hellige Bud. Paa Konfirmationsdagen tog hun sig derfor rigtig sammen, for at samle hele sin Sjæls Kraft til med Sandhed og i et oprigtigt Forsæt at kunne afgive det høitidelige Løfte. Hendes aandelige Standpunkt i denne Tid karakteriseres godt ved følgende Strofer i hendes Digt „Bed Faders Baare“ (skrevet, da hun var 12 Aar gammel): „Men i din den lyse Fred, Skal du*) min Vedsager være. Ethre mine svage Fjed, Dyd mit unge Hjerte lære.“ Hvad der imidlertid havde den bestemmende Indflydelse paa hendes aandelige Livsudvikling baade med Hen-

*) Faderen.

syn til Indhold og Skabning, det var hendes Forlovelse og Giftermaal med Student Gabriel Kirsebom Kielland. Han hørte til dem, der gennemlevede Dæmringstiden ved vort Universitet, og det faldt ganske naturligt, at han forsøgte at bibringe hende det samme Syn paa Kristi Fyldestgjørelse, som han selv havde tilegnet sig. Men ikke blot i denne Henseende, altsaa at hun paa denne Maade kom under sand og sund kristelig Paavirkning, havde denne Forbindelse sin Betydning for hende, men ogsaa derved, at hun paa denne Maade kom i Berørelse med Brødremenigheden og dens værdige Forstander i Kristiania, Pastor Holm. Det var nemlig flere af dem, der i de Dage havde faaet det rette Syn paa sin syndige Fordærvelse og paa Retfærdiggjørelsen i Kristo, som fandt et godt Tilflugtssted i det Samfund, der har sin Styrke netop i at pege paa det Guds Lam, der bar al Verdens Synd. Hun omtalte ogsaa ofte selv, hvilken Betsigelse hun havde havt af den Korrespondance, som hun i længere Tid førte med Pastor Holm, og hun opbevarede altid disse Breve som en Skat. Hendes kristelige Erkjendelse modnedes imidlertid som enhver Kristen i Korsets Skole, idet hun nemlig som Præstekone paa Finnø gennemgik mange haarde Kampe baade ved sine indre og ydre Livsførelser. Nogle Vers af de Digte, hun skrev, giver det bedste Indblik i hendes Sjælstilstand. I hendes Digt „Mørke“, heder det: „Saa mørk og trang, Saa tung og lang Er Veien her i Livet! Sjelden naar en liden Blomst Mat og bleg i Sivet. — Jeg mødig gaar, Tidt stille staar Og sukker fuld af Kummer, At, jeg har ei Trøst, ei Fred! Naadens Røst forstummer. — Hvor skal jeg da Faa Hvile fra? Man kan den jo kun vinde I den gode Hyrdes Favn, Som jeg ei kan finde. — O Herre Gud! O hjælp mig ud Af denne Nød og Trængsel! Slet jeg beder kun til dig; Men du ser min Længsel.“ — I hendes Digt „Bøn“ heder det: „Frelser, o hør du min bedende Stemme, Bend dig i Kjærlighed naadig til mig! Lad mig din Fred og din Hvile fornemme, Holde mig trøstlig i Livet til dig! — Verden mig ængster og trykker saa saare, Ufred og Uro mig klemmer saa tidt. Mildne du kjærlig min strømmende Taare, Og gjør mit Hjerte sagtmødt og blidt! — Stil du min Sjæl, naar den stønner og bruser, Hæv den igjen, naar den synker forlagt, Og naar mig Modgangens Uveir omsuser, Bis mig din store, din frelsende Magt!“ — Men Frelseren hørte den „bedende Stemme.“ Hun erfarede Opfyldelsen af Forjættelsen: „Kald paa mig paa din Nøds Dag. Jeg vil udfri dig og du skal prise mig.“ Og hvorledes hendes Kristenliv under Kampen var modnet, fremgaar bedst af den Maade, hvorpaa hun tog det haarde Slag, der rammede hende ved hendes Ægtefælles Bortgang. Det er i saadanne tunge

Tilfikkelse, at Troen staar sin Prøve, og der skulde Tro til at bekjende, som hun: Min trofaste Egtefælle forlod mig, og dog følte jeg mig ikke forladt af ham; saa forunderlig letter og lindrer Guds Ord Sorgen og Savnet. Jesus siger: „Jeg er med Eder alle Dage indtil Verdens Ende“, og, „hvor jeg er, skal min Tjener være.“ Midt i min dybe Sorg følte jeg Sandheden af disse Ord; jeg mærkede ogsaa, at det maatte være sandt, hvad jeg for længe siden havde skrevet: „Ei Døden kan sønderlide Det hellige Samfund's Baand, Der knytter Guds Børn, som stride, Til dem, som ved Herrens Side Alt staa med Palmer i Haand.“ Det var i Korssets Skole, at hun dannedes til den kristelige Personlighed, hos hvem alt det elselige og alle de rige Aandens Gaver, hvormed Gud havde udrustet hende, kom til sin Ret. Hendes ydmyge, kjærlige Sind, hendes Umiddelbarhed, hendes aabne Die for Natur og Kunst og Poesi blev omstabt og forædlet i Guds Haand, saaledes, at om man kan tale om en alsidig Udvikling i aandelig Henseende i ret Forstand, saa var det hos hende. Det er ikke ofte at træffe en Kristen, paa hvem det, som hos Fru Rielland, kan anvendes, „at være i Verden, som den, der ikke er af Verden.“ Men paa samme Tid, som hun havde det friere Blik, og hendes lange, rige Erfaringer havde givet hende et meget selvstændigt Standpunkt, saa ofrede hun i en elselig Selvfornegtelses Lydighed de smaa, uskyl-dige Udspreddelser, der, især da hun blev næsten blind og alderdoms-svag, var hende til Hvile baade for Aand og hendes altid virksomme, slittige Haand, — naar hun mærkede, at det kunde være nogen til Forargelse. Hendes Nærværelse var derfor til Glæde og Velsignelse, hvor hun færbedes. Men et sandt Kristentliv danner jo altid Grundvolden for og Kilden til det rette Missions-sind, og hvad der saaledes gjelder ialmindelighed, gjaldt her isærdeleshed. Rielland, til hvem hendes aandelige Livsgang var saa nøie knyttet, var jo en ivrig Missionsven. Den fromme Prest havde, længe førend nogen tænkte paa Dannelsen af Det norske Missions-selskab, sin Missionsbøsse udenfor Prestegaar-den, og Brødremenigheden, der havde en saa væsentlig Indflydelse paa deres Aandsretning, var jo fremfor noget andet Samfund et Missions-samfund. Imidlertid synes især et Missionsmøde i Stavanger i 1840 at have givet hendes Missionsinteresse et vældigt Fremstød. Vi hidsatte her det Afsnit af hendes „Erindringer“, hvori hun giver en Fremstilling af denne Sag: „— — Missions-sagen vedblev Gabriel (Rielland) at omfatte med inderlig Kjærlighed og Interesse; han arbejdede for den slittig, stille og tro, saalænge han levede. Efterat Missionsvennerne havde samlet sig i et sluttet Selskab, syntes det, som om man havde glemt denne tro Missionsven; ingen lagde Mærke til hans

ufortrødne, bramfri Birken. Ja, det kan ogsaa være det samme; men J, Børnene mine, skal vide, at eders Fader var den, ved hvilken Gud udstrøede Frøet til den Missionskjerlighed og den Missionsvirksomhed paa Vestlandet, som saa hurtigt spirede frem og forenede sig til Det norske Missionssejlskabs nu saa store, stærke og kraftige Træ. Og saa Lyngdølerne fik Kjerlighed til Missionen, da de bleve bekendte med den. Missionsmøderne bleve talrig besøgte; hyppige, større og mindre Bidrag indløb til den, Missionsforeninger stiftedes i Prestegjeldets 3 Sogne. Det syntes næsten, som om Deltagelsen for Hedeningemissionen satte mere Liv i Dalen i det hele taget. Naar denne Sag omtales, bør Kvindeforeningen i Lyngdal ikke forbigaaes i Tausched, derfor faar nok „jeg“ frem af Krogen og fortælle lidt om den. I 1840 (tror jeg) samlede et stort Antal Missionsvenner fra alle Kanter i Landet til et stort Missionsmøde. Gabriel og jeg var der ogsaa. Hvad jeg her hørte, gjorde stærkt Indtryk paa mig, især blev jeg stærkt rystet ved en Tale, som Provst Vogt fra Mandal holdt. Jeg blev saare stamfuld og bedrøvet over, at jeg saa lidet og saa lunkent havde tænkt over Missionsagen og aldrig hjulpet Gabriel med at arbejde for den. Da jeg saa kom hjem til Lyngdal, talte jeg med min kjære gamle Gunhild Oftebro og to andre Bondkoner, som jeg holdt meget af, om dette, og de sympatiserede alle tre med mig; de vilde alle gjerne, at det skulde blive anderledes. Jeg foreslog da, at vi fire, Gunhilds Datter Maren og mine Døtre, — de to andre havde ingen — skulde komme sammen i Prestegaarden en Dag i hver Maaned og arbejde for Missionen. Dette blev med Glæde antaget, og dermed var Foreningen sluttet, og det lille Sennepskorn nedlagt. Statutterne var yderst saa og simple. Paa den bestemte Dag kunde enhver møde frem, saa snart hun vilde, og arbejde saalænge, som hun uden at forsømme sin uopsættelige Husgjerning kunde og burde. Den lille Missionsbøsse fra Finnø skulde da sættes frem paa Bordet, og i den skulde enhver lægge to Skilling, NB. om hun havde Lyst og Evne dertil. Naar Sauerne var klippede Høst og Vaar, skulde enhver medbringe en større eller mindre Del Ud til Mødet. Statutterne udvidede sig, da Medlemmernes Antal blev større; saaledes blev der senere bestemt, at Møderne, som i Regelen skulde afholdes i Prestegaarden, ogsaa imellem kunde holdes paa andre Gaarde, hvis en eller anden af Medlemmerne ønskede det. Hvor saa Mødet var, bevrættedes der med Kaffe og Smørbrød, og det var strengelig forbudt at traktere med andre eller finere Madvarer. Hvert Medlem skulde bringe sine Arbejdsredskaber med til Mødet o. s. v. Saa begyndte vi da, fem voksne og to eller tre af mine Smaapiger, vor Missions-Arbejds-Forening. Vi sang Verset: „I Jesu Navn skal al vor Gjerning ske!“, og

derpaa tog vi rasht fat paa Gjerningen med Lyst og Glæde. Konerne havde bragt sine Rokke og Kardre med, og snart var Arbeidet i fuld Gang. Na, hvor morsomt vi syntes det var allesammen! Mødet rygtedes snart i Dalen, der meldte sig alt flere og flere Medlemmer, og snart samlede sig 30 Kvinder i Prestegaarden til Missionsarbeide. Det var saa morsomt at se dem komme dragende med Rokken paa Ryggen eller et Par Kardre, undertiden ogsaa med et extra Knytte Uld i Haanden. Mange kom langveis fra; men ingen klagede over Veiens Længde. Efterhvert som et Medlem kom, satte hun sig flux til Arbeidet; det var ei Arbeidsmøde, og ingen Tid maatte spildes. Det var utroligt, hvormeget der paa saadan en Dag blev spundet, syet og strikket. Gabriel var meget glad i disse Møder, og da Foreningen havde voyet sig ret stor, sagde han, at Kvindeforeningens Bidrag til Missionen af Arbeide og Penge udgjorde det største Beløb af det Bidrag, som Lyngdals Missionsforening aarlig sendte til Stavanger. Med inderlig Glæde mindes jeg disse Sammenkomster. Ei, hvor friskt, freidigt og hjerteligt det gif til i dem! Rokkerne surrede, Kardrerne raslede, Strikkepinde og Naal rørte sig rasht i de slittige Hænder, og Tungerne løb omkap med dem; at de ikke løb i Veien for Arbeidet, passede jeg godt paa. Livlig og utvungen lød den noget høirostede Samtale sammen med Rokkesurren, det kunde ikke nytte at tale med lav Stemme i slikt Brag.

Der taltes om Hus og Børn, Arbeide og Kreaturer, Sorg og Glæde. En og anden pudsig Begivenhed fra det daglige Liv blev meddelt og hjertelig leet af. Man talte om, hvad der tildrog sig i Hjemmet, i Dalen eller andetsteds. Hjertets Tanker blev aabenbarede, udverlede og gjensidig rettede paa. Dumme og kloge Meninger og Bemærkninger blev udtalte, drøftede, forcastede eller antagne, altsammen i al Benfabelighed. Enkelte Meddelelser om overstandne Lidelser, eller Herrens Gjennemhjælp i en og anden Nød, blev givne og hørte med Deltagelse; mangt et Spørgsmaal om baade himmelske og jordiske Ting blev besvaret, saa godt man kunde, eller „gjemt til Presten hjem“. Mangt et godt Raad blev givet og modtaget. Flittig strikkende gif jeg om imellem dem, satte mig snart hos en og snart hos en anden og pratede ligesaa friskt og fornøieligt som de. Mærkede jeg, at Samtalen tog en skjæv Retning, begav sig f. Ex. ind paa Næstens Enemærker og begyndte at blive vel nærgaaende mod ham, eller forvildede sig paa andre Maader, søgte jeg uformærket og i al Stilhed at raade Bod derpaa, en liden Bemærkning, et Par vel anbragte Bibelord kunde da faste et Lys over, hvad der var sagt, saa at vedkommende kunde faa se det urigtige deri og ikke sjelden selv rette derpaa. De, der gjorde Nar af vor Kvindeforening, kaldte vore Sammenkomster: Sladdermøder. Ja,

sandt var det, vi sladrede allesammen paa et Bis, det er vist; men hvor bagvendt det end lyder, saa tror jeg dog fuldt og fast, at Udbyttet, Resultatet af vor Sladder, gavne og glædede os mere, end om vi havde fiddet som nogle Automater og dreiet vore Rokkehjul uden at mæle et Ord hele den udslagne Dag. Medens vi spiste og drak Kaffe, læste en af os høit Efterretninger om vor egen og andre Landes Mission eller en Traktat, eller en liden Fortælling, som Gabriel lod os faa; især glædede det os at faa høre noget om „vore Missionærer“, d. v. s. Lyngdølerne Omund Ostebro, Tobias Udland og Missionær Larsen, der var de tre første Missionærer, der blev sendt til Zululand, efterat Schreuder var kommen did. Til disses Udstyr havde vor dengang lille og fattige Forening bidraget en Enkestjerv, og siden, da den blev større og mere velhavende, havt sin Glæde af at sende smaa Bidrag. Naar Gabriel var hjemme og havde Tid, saa han gjerne ind til os og talte nogle venlige Ord med Kvinderne. Arbeidet standsede naturligvis, naar han var hos os. De af Medlemmerne, der havde den længste Bei, brød naturlig først op og gif efter gjensidig, hjertelig Hilsen. Inden de øvrige gif, sang vi en Salme med hverandre, og efter et hjerteligt Farvel vandrede de hjem med sine Rokke paa Ryggen. Kvindeforeningen gjorde raste Fremskridt; samme Slags Foreninger oprettedes i Annergerne Austad og Kvaas og blev drevne med Lyft og Flid.

Antallet paa Medlemmer i Dalen voxte saa stærkt, at de længst borte boende ikke kunde møde frem i Prestegaarden, fordi en altfor stor Del af Arbeidstiden vilde spildes ved at gaa den lange Bei. Saa danne des der da mindre Kredse i Dalen og oppe paa Heiene. Hver Kreds valgte en Kone, i hvis Hus Møderne skulde holdes. Hun skulde tillige være Forstanderinde ved disse Møder, samle de færdige Arbeider og de indkomne Penge og bringe mig dem; var hun i Forlegenhed med et og andet, saa samtalede vi to derom. Dette var en god Indretning. Jeg havde naturligvis Overopsynet med det hele. Ved Foreningernes Stiftelse i begge Annergerne var jeg tilstede og ved de to første Møder paa hvert Sted ogsaa, for at faa Sagen i god Gang. Jeg besøgte ogsaa senere af og til Møderne rundt omkring. Paa de øverste Heiegaarde tror jeg dog neppe, jeg var mere end et Par Gange. Det Uldgarn, der blev spundet, blev benyttet dels til Strikkegarn, dels til Bævning. En eller anden af Medlemmerne tog Garnet med sig og vævede det, dels for en ubetydelig Betaling, dels for ingen. Af disse Væve syede vi Klæder til Hedningerne; gjillest syntes vi det var, naar vi kunde sende en dygtig Pakke til Omund og Tobias. For nogle af de Penge, der samlede i Bøssjen, købte vi Lærred, hvoraf vi syede Skjorter til Missionærerne.“ — Sin kjære „Omund“, som hun altid kaldte Mis-

tionær Ostebro, omfattede hun med, vi kan gjerne sige, moderlig Kjærlighed lige til det sidste, ligesom hun stod i nogenlunde stadig Brevveksling med ham. — Vi skal til denne tiltalende Beskrivelse kun sige, at der fra de omtalte Missionsforeninger ogsaa blev sendt enkelte Bidrag til den gøfnerste Mission, og vi har med stor Interesse læst gamle Gøfners egenhændige Takkeskrivelser herfor. Fru Kiellands Syge- og Dødsleie var en ren Opbyggelse for hendes Omgivelser, der nok aldrig vil glemme de Dage. Hun var fuldstændig aandsfrisk ligetil sidste Aandedræt, og afslagde mangt et herligt Vidnesbyrd om Troen paa sin Frelser. Hendes hele Sygeleie var en Stadfæstelse af det Vidnesbyrd, hun saa ofte afslagde med sin Mund: Som Gud vil!

Missionæren og de fattige.

I et stort amerikansk Missionsblad (The Missionary Review) findes en Artikel i Novemberheftet med ovenstaaende Overkrift. Den bærer Præg af de amerikanske Forhold, og vi vil gjøre vore Bemærkninger ved enkelte Punkter af den, men den indeholder adskilligt af Interesse. Den lyder i Oversættelse saaledes:

Det er ikke de fleste Missionærers Lod at være Vidne til stor Velstand, men at komme i daglig og nær Berørelse med Fattigdom. „Evangeliet prædikes for de fattige.“ Dette korte Ord af Herren er betydningsfuldt med Hensyn til Slægtens Tilstand og dens Stilling til det guddommelige Ord. Den deles i rige og fattige. Enkelte har alt, hvad deres Hjerte begjærer. „De bliver ikke plagede som andre Mennesker“; „deres Dine staar ud formedelst Fedme.“ Det gaar dem godt i Verden, de forøger sin Rigdom. Som i Asafs Dage saaledes er heller ikke nu de rige i Almindelighed de, der frygter Gud, er fromme og velgjørende. De er i Almindelighed ikke tilbøielige til at lytte til Ordet om Frelse for Syndere, de tabte, de ruinerede, under Dommen værende Syndere. Verden er deres, og de er dermed tilfredse.

Men de allerfleste Mennesker er fattige. Det er dem, der ikke har opsparede Skatte. De er afhængige af dagligt Arbejde, dagligt Brød, og meget ofte er de uvidende om, hvorledes Fremtidens Krav skal tilfredsstilles. De lider under Fattigdom og Undertrykkelse. „Den fattige og den, som ikke har nogen Hjælper“, er uadskillige Betegnelser. Disse er det, der er mest villige til at høre paa et Budskab om Haab og Befrielse. Kanse der fra først af ikke er nogen Erkjendelse af Synd,